

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **Z. M. P. P. K.**, so sídlom v P.Ž.P., IČO :X. zastúpeného Mgr. F. P., advokátom so sídlom v B., proti žalovanému **P. Z. D.**, so sídlom v B.Ž., IČO :X., zastúpenému JUDr. V. Z., advokátom, so sídlom vo V., **o určenie nenadobudnutia práva**, vedenej Okresným súdom Veľký Krtíš pod sp. zn. 9 C 141/2008, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 25. marca 2010 sp. zn. 12 Co/413/2009, rozhodol

t a k t o :

Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 25. marca 2010 sp. zn. 12 Co 413/2009 vo výroku, ktorým zrušil rozsudok okresného súdu vo výroku o určení, že žalovaný právo poľovníctva nenadobudol a konanie zastavil, **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Veľký Krtíš rozsudkom z 28. októbra 2009 č.k. 9 C 141/2008-311 určil, že žalovaný právo výkonu poľovníctva na základe zmlúv o nájme výkonu práva poľovníctva schválených Obvodným lesným úradom V. K. pod č.j. X. nenadobudol k pozemkom zapísaným v registri C k.ú. Ž., zapísaným v registri C k.ú. V. Z., zapísaným v registri C k.ú. M. Z. a zapísaným v registri E k.ú. M. Z., identifikovaným v súlade s ich zápisom do katastra nehnuteľností parcelným číslom, výmerou a druhom pozemku. Súčasne žalobu v časti, ktorou sa žalobca domáhal určenia neplatnosti zmlúv o nájme výkonu práva poľovníctva schválených Obvodným lesným úradom V. K. pod č.j. X. medzi žalovaným a prenajímateľmi : 1. V. P., V. uzavretou 15.12.2004 2. L., odštepným závodom K., uzavretou 11.4.2005 , 3. Slovenským pozemkovým fondom, so sídlom v Bratislave, Búdkova 36, uzavretou 9.6.2005 a 4. P.Ž.-H., so sídlom v P.- Ž., uzavretou 20.4.2005, zamietol. Rozhodol, že o náhrade trov konania rozhodne po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Rozhodnutie založil na skutočnosti, že sporné rozhodnutie Obvodného lesného úradu V.K. zo 17.8.2005

neobsahuje vo výroku údaje o prípadnom pričlenení poľovných pozemkov nachádzajúcich sa v k.ú. Ž., resp. parc. č.X. v k.ú. V. Z. a parc. č.X. v k.ú. M. Z. do celkovej výmery poľovných pozemkov poľovného revíru B., i keď do celkového územia tohto poľovného revíru boli zahrnuté aj pozemky sčasti patriace do k.ú. Ž. a časť pozemkov identifikovaných vlastníkov a takých, ktorí si právo poľovníctva uplatňujú. Rozhodnutie o zamietnutí žaloby v časti určenia neplatnosti štyroch nájomných zmlúv odôvodnil najmä premlčaním tohto práva v zmysle § 101 Občianskeho zákonníka a nepreukázaním žalobcom v tejto časti žaloby ani naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, keďže jeho právne postavenie by sa nezmenilo ani v prípade určenia štyroch zmlúv neplatnými, nakoľko nebol účastníkom týchto zmlúv. Vyslovil, že naliehavý právny záujem by bol daným v prípade, ak by sa žalobca žalobou domáhal zmeny uznaného poľovného revíru B., na ktorom vykonáva právo poľovníctva žalovaný. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil ustanovením § 151 ods. 3 O.s.p. a rozsiahlosťou predmetu sporu a viacerými úkonmi právnej služby.

O odvolaní žalobcu a žalovaného Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením z 25. marca 2010 sp. zn. 12 Co 413/2009 rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým určil, že žalovaný právo výkonu poľovníctva nenadobudol, zrušil a konanie vo veci zastavil a vo výroku o zamietnutí určenia neplatnosti zmlúv, pripustil späťvzatie odvolania a odvolacie konanie zastavil. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že následkom vyhovievania negatívnej žalobe o tom, že žalovaný nenadobudol právo výkonu poľovníctva tak, ako bolo schválené obvodným lesným úradom, by schválený poľovný revír týkajúci sa iného poľovníckeho združenia, nadobudol inú výmeru, vyčlenili by sa z neho pozemky, ktoré predstavujú napr. stred tohto poľovného revíru, a najmä obchádzali by sa ustanovenia príslušného zákona o poľovníctve, ktorým sú určité úkony zverené správnym orgánom. Ak správne orgány, ktorých rozhodnutie bolo preskúmané v správnom konaní, dospeli k záveru súladnému s predpismi týkajúcimi sa práve tých skutočností, ktorých preskúmania sa žalobca domáhal určujúcou žalobou, potom nie je možné takejto žalobe vyhovieť ani o nej rozhodnúť. Poukázal tiež na skutočnosť, že rozhodnutie o tom, či sú alebo nie sú zmluvy o nájme výkonu práva poľovníctva platné, bolo zamietavé a odvolanie bolo vzaté späť. Žaloba, ako vyplýva z petitu pôvodného návrhu, viazala nenadobudnutie práva výkonu poľovníctva na vyslovenie neplatnosti týchto zmlúv. Na základe uvedeného dospel k záveru, že v danom prípade ide o vec, ktorá nepatrí do právomoci súdu v zmysle § 7 ods. 1 a 2 O.s.p. Nepostúpenie veci administratívne orgánu odôvodnil rozhodnutím správneho orgánu – Krajského lesného úradu v B. B. z 21.11.2008 č. X., po zrušení jeho predchádzajúceho

rozhodnutia Krajským súdom v Banskej Bystrici sp.zn. 23 S 47/2008, ktorým zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil rozhodnutie Obvodného lesného úradu V. K. č. X. z 26.11.2007, ktorý navrhovaný poľovný revír neuznal pre nesplnenie podmienok schválenia poľovného revíru, nakoľko pozemky navrhovaného poľovného revíru sú už súčasťou šiestich schválených revírov. Rozhodnutie vo výroku o pripustení späťvzatia odvolania žalobcu smerujúceho proti výroku rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým zamietol žalobu o určenie neplatnosti štyroch nájomných zmlúv, a zastavenie odvolacieho konania, odôvodnil ustanovením § 207 ods. 2 a 3 O.s.p. a späťvzatím odvolania žalobcom 11.12.2009.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu, výroku o zrušení rozsudku súdu prvého stupňa vo výroku o určení nenadobudnutia práva výkonu poľovníctva žalovaným, podal včas dovolanie žalobca. Navrhol napadnuté rozhodnutie krajského súdu v súlade s ustanovením § 243b ods. 2 O.s.p. zmeniť tak, že rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o určení nenadobudnutia výkonu práva poľovníctva žalovaným potvrdzuje. Uviedol, že rozhodnutím odvolacieho súdu mu bola v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. odňatá možnosť konať pred súdom. Uplatnil tiež dovolací dôvod podľa § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p., tvrdiac že uznesenie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu žalobcu navrhol, aby dovolací súd dovolanie zamietol a uplatnil si náhradu trov dovolacieho konania vo výške 154,58 eur. Podľa žalovaného zmena uznesenia odvolacieho súdu v napadnutom výroku nie je možnou pre neuvedenie dôvodov nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods.1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie bolo podané v lehote určenej v § 240 ods. 1 O.s.p. osobou oprávnenou na tento procesný úkon, skúmal ďalej, či dovolanie smeruje proti takému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktoré možno podľa zákona napadnúť týmto opravným prostriedkom. Dospel pritom k záveru, že dovolanie je v danej veci prípustné a súčasne dôvodné pre vadu uvedenú v § 237 písm. f/ O.s.p.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. možno dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Občiansky súdny poriadok upravuje prípustnosť dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu v ustanoveniach § 237 a § 239 O.s.p.

Dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu je v prvom rade prípustné (a súčasne dôvodné) vtedy, ak je konanie postihnuté vadami taxatívne uvedenými v § 237 O.s.p., ktoré spôsobujú tzv. zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. K týmto vadám prihliada dovolací súd - ak je dovolanie podané včas a na to oprávneným subjektom - z úradnej povinnosti (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.). Existenciu väd konania uvedených v ustanovení § 237 O.s.p. dovolateľ tvrdil, a to konkrétne vadu uvedenú pod písm. f/.

Podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, právo na presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia a pod.). K odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť nielen činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza, ale aj samotným rozhodnutím. Takýmto rozhodnutím môže byť aj uznesenie odvolacieho súdu o zrušení prvostupňového rozhodnutia a o následnom zastavení konania pre prekážku konania, ak odvolací súd otázku prekážky brániacej pokračovaniu v konaní neposúdil správne, v dôsledku čoho nesprávne zastavil konanie, resp. ho zastavil z nesprávneho dôvodu.

V prípade zastavenia konania bez splnenia zákonných podmienok pre takéto rozhodnutie spočíva podstata odňatia možnosti účastníkovi konať pred súdom v odmietnutí spravodlivosti (*denegatio iusticie*), t.j. v nerešpektovaní základného procesného práva účastníka na poskytnutie spravodlivej ochrany jeho subjektívnych práv. Tento dôsledok sa v sporovom občianskom súdnom konaní prejavuje predovšetkým vo vzťahu k žalobcovi, ktorý sa so žalobou obracia na súd o poskytnutie ochrany svojich práv a ktorý zásadne disponuje konaním a jeho predmetom. Zastavením konania sa totiž súd odmieta zaoberať meritórnym prejednaním veci.

Vzhľadom na vyššie uvedené a s prihliadnutím na námietky dovolateľa, dovolací súd predovšetkým skúmal, či v danom prípade odvolací súd dospel k správne mu záveru, že vec nepatrí do právomoci súdu a teda, či zastavením konania odňal žalobcovi možnosť konať pred súdom. Právomoc sa všeobecne posudzuje ako oprávnenie určitého štátneho orgánu (v tomto prípade súdu) riešiť otázky, ktoré sú zákonom zverené do jeho kompetencie.

Súdy podľa čl. 142 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“) okrem iného rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach; súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon.

Podľa § 7 ods. 1 O.s.p. do právomoci súdov v občianskom súdnom konaní patrí prejednávanie a rozhodovanie sporov a iných právnych vecí, ktoré vyplývajú z občianskoprávných, pracovných, rodinných, obchodných a hospodárskych vzťahov, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány.

Podľa § 7 ods. 3 O.s.p. iné veci prejednávajú a rozhodujú súdy v občianskom súdnom konaní, len ak to ustanovuje zákon.

Citované ustanovenia teda zakotvujú právo na súdnu, resp. inú právnu ochranu. Obsahom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť. Vychádzajúc z čl. 152 ods. 4 Ústavy, podľa ktorého výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou, v nadväznosti na úpravu práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotveného v jej čl. 46 ods. 1, dovolací súd dospel k záveru, že prioritne poskytuje ochranu práv súd a len vtedy, ak tak stanoví zákon (podľa čl. 46 ods. 4 Ústavy podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane ustanoví zákon), ochranu práv poskytne iný orgán. V žiadnom prípade však nemôže byť ochrana subjektívnych práv vylúčená z pôsobnosti súdu alebo iného zákonom stanoveného orgánu. To v konečnom dôsledku znamená, že ak právny poriadok neurčuje iný orgán, ktorý má poskytnúť ochranu základných práv, takýmto orgánom, ktorý je povinný poskytnúť ochranu, je súd. Bude tomu tak aj vtedy, ak by zákon, ktorý podľa zmocňovacieho ustanovenia čl. 46 ods. 4 Ústavy upravil podmienky a podrobnosti súdnej ochrany tak, že by do kategórie ochrany práv (napr. v § 7 ods. 1 O.s.p. alebo v § 7 ods. 3 O.s.p.) nezahrnul určitú

skupinu vzťahov. Aj vtedy, vzhľadom na znenie čl. 46 Ústavy, by bola daná právomoc a povinnosť súdu vo veci konať a ochranu poskytnúť. Iný výklad by mal totiž za následok porušenie ústavného práva na súdnu ochranu. K rovnakému záveru dospel vo svojej rozhodovacej činnosti aj Najvyšší súd Slovenskej republiky napr. v rozhodnutí uverejnenom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 82/2002, podľa ktorého pokiaľ súd zistí nedostatok svojej právomoci (a ak nejde o prípad právomoci cudzozemského orgánu), musí tu byť iný štátny orgán, ktorému je súd povinný vec postúpiť, a pokiaľ žiaden taký orgán súd nezistí, vec patrí do právomoci súdov. Pre úplnosť treba dodať, že aj samotný zákonodarca pri procesnej úprave práva na súdnu ochranu v Občianskom súdnom poriadku zakotvil ústavnú garanciu práva na súdnu, resp. inú právnu ochranu, keď v jeho ustanovení § 104 ods. 1 v druhej vete stanovuje, že ak vec nespadá do právomoci súdov alebo ak má predchádzať iné konanie, súd postúpi vec po právoplatnosti uznesenia o zastavení konania príslušnému orgánu; právne účinky spojené s podaním návrhu na začatie konania zostávajú pritom zachované.

Aj z citovaného ustanovenia § 104 ods. 1 O.s.p. možno vyvodiť prednosť súdnej ochrany pred inou právnou ochranou, ako aj skutočnosť, že v prípade, ak by v určitej veci nebola daná právomoc súdu, musela by byť daná právomoc iného orgánu, ktorému by súd bol povinný vec postúpiť. Neexistuje teda možnosť, že by určitá vec nepatrila do právomoci ani súdu a ani iného orgánu, nakoľko v takomto prípade by došlo k zásahu do práva na súdnu ochranu, resp. inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy. Preto, ak tu nie je iný orgán na poskytnutie právnej ochrany, je vždy daná právomoc súdu na poskytnutie súdnej ochrany.

V danej veci otázku právomoci súdu na prejednanie a rozhodnutie žalobcom uplatneného nároku na určenie nenadobudnutia práva výkonu poľovníctva na základe zmlúv o nájme výkonu práva poľovníctva schválených Obvodným lesným úradom V.K. je potrebné posudzovať najmä so zreteľom na špeciálnu úpravu poľovníctva vykonanú zákonom č. 23/1962 Zb. o poľovníctve v znení neskorších predpisov (ďalej len "zákon o poľovníctve").

Výkon práva poľovníctva predstavuje verejnoprávne oprávnenie, ktoré štát zveruje držiteľovi poľovného revíru alebo osobe, ktorej držiteľ poľovného revíru revír prenajal. Toto oprávnenie spočíva mimo iného vo výkone činností vykonávaných v prírode vo vzťahu k voľne žijúcej zveri ako súčasťou ekosystému. V tejto súvislosti je treba zdôrazniť, že uvedená

činnosť sa realizuje na poľovných pozemkoch. Výkon práva poľovníctva je tak nemysliteľný bez hmotného substrátu, ktorým je revír, tvorený súvislými poľovnými pozemkami

Podľa § 16 ods. 1 zákona č. 23/1962 Zb. o poľovníctve v znení neskorších predpisov zmluva o postúpení výkonu práv poľovníctva musí sa uzavrieť písomne na čas 10 rokov. Pre platnosť tejto zmluvy, jej zmenu alebo predĺženie treba schválenie príslušného správneho orgánu.

Z citovaného ustanovenia vyplýva, že príslušný správny orgán, ktorému je zákonom zverená pôsobnosť na úseku poľovníctva, posudzuje takúto zmluvu z hľadiska dodržania správnych predpisov upravujúcich oblasť poľovníctva. Jej schválenie je síce zákonom požadovanou podmienkou platnosti tejto zmluvy, jej zmeny, resp. predĺženia (bez tohto súhlasu nemožno vôbec uvažovať o jej platnosti v zmysle, aby mohla byť účinnou, teda aby sa účastníci zmluvy mohli domáhať jej splnenia), z cit. právnej úpravy a ani z inej zákonnej úpravy však nemožno vyvodiť, že ako orgán určený na poskytnutie právnej ochrany (na prejednanie a rozhodnutie o návrhu žalobcu na určenie, že žalovaný nenadobudol právo výkonu poľovníctva na základe zmlúv o nájme výkonu práva poľovníctva schválených Obvodným lesným úradom V. K. ako právneho úkonu) je tu určený iný štátny orgán (správny orgán) než súd.

Z uvedených dôvodov možno prisvedčiť námietke dovolateľa, že na prejednanie a rozhodovanie v tejto právnej veci je daná právomoc súdu. Týmto záverom však dovolací súd nijako neprejudikuje výsledok konania v tejto právnej veci, keď pri rozhodovaní o určovanom návrhu podľa § 80 písm. c/ O.s.p. - a o takýto prípad ide - úlohou súdu je vždy najprv posúdiť, či žalobou je uplatňované určenie práva alebo právneho vzťahu a následne, či je alebo nie je daný naliehavý právny záujem na požadovanom určení; iba v prípade preukázania naliehavého právneho záujmu sa súd môže zaoberať vecnou stránkou určovacieho návrhu.

Odvolací súd tiež pochybil v závere, že o žalobcom uplatnenom práve na určenie nenadobudnutia výkonu práva poľovníctva už rozhodol správny orgán. Správny orgán - lesný úrad (Obvodný lesný úrad V. K. a Krajský lesný úrad v B. B. svojim rozhodnutím žalobcom navrhovaný poľovný revír neuznal pre nesplnenie podmienok schválenia poľovného revíru,

nakoľko pozemky navrhovaného poľovného revíru sú už súčasťou šiestich schválených revírov. Z uvedeného vyplýva, že nerozhodol o nenadobudnutí výkonu práva poľovníctva žalovaným.

Ak preto v posudzovanej veci odvolací súd dospel pri skúmaní procesných podmienok konania k záveru, že nie je daná jeho právomoc na konanie vo veci v zmysle ustanovenia § 7 ods. 1, 2 O.s.p. a nie je daná ani právomoc iného orgánu na jej prejednanie a rozhodnutie, potom rešpektujúc čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov, musí byť v súlade s touto ústavou, nemohol konanie pre tento nedostatok zastaviť, ale otázku právomoci mal riešiť pozitívne vo svoj prospech, teda vec mal prejednať sám. Ak tak neurobil porušil právo žalobcu na súdnu ochranu ako základné ľudské právo, obsahom ktorého je možnosť každého domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde. Dovolací súd dospel preto k záveru, že odvolací súd rozhodnutím, ktorým zrušil rozhodnutie súdu prvého stupňa a zastavil konanie pre nedostatok právomoci, odňal žalobcovi možnosť konať pred súdom. Konanie pred ním je teda postihnuté vadou vyplývajúcou z ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p.

Z uvedeného je zrejmé, že dovolanie žalobcu je dôvodné. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto uznesenie odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 2 O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie; právny názor dovolacieho súdu v tomto rozhodnutí vyslovený je pre odvolací súd záväzný (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Pre úplnosť dovolací súd uvádza, že v ďalšom konaní musí súd skúmať, či žalobca v posudzovanej veci uplatnil žalobou určenie neexistencie právneho vzťahu či práva, alebo určenie neexistencie právnej skutočnosti - že určitá právna skutočnosť nie je daná. Uvedený základ určovacej žaloby je potrebné skúmať z dôvodu, že v prípade vyhovenia takejto žalobe o neexistencii právnej skutočnosti, by výrok súdu nič nestanovil o právnom vzťahu či práve. Išlo by len o určenie neexistencie určitej právnej skutočnosti, ktoré by samo osebe nedeklarovalo žiadny právny vzťah či právo. Určenie existencie právnej skutočnosti

rozhodnutím súdu prichádza do úvahy jedine vtedy, ak to zákon pripúšťa - vid' napr. § 175k ods. 2 O.s.p. V takom prípade však nejde o určovaciu žalobu, zodpovedajúcu § 80 písm. c/ O.s.p., pre ktorú platí, že sa ňou žalobca domáha, aby súd deklaratórnym rozhodnutím prehlásil určitý právny vzťah či právo za už existujúce, ale o žalobu inú, v § 80 O.s.p. nevypočítanú.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 23. marca 2011

JUDr. Ladislav G ó r á s z, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Patrícia Špacírová